

- پنج‌شنبه ۱۳ دی ۱۴۰۳**
- سال هفدهم - شماره ۳۰۳۳**

سپهرغرب، گروه جوانی – سمیرا گمار؛ پژوهشگر حوزه حکمرانی و انقلاب اسلامی گفت: این انقلاب بر شالوده نیرو، نشاط و فکر و ابتکار جوان‌ها استوار است. انقلاب اسلامی را جوان‌ها رقم زدند، جوان‌ها در دفاع مقدس از آن دفاع کردند و بقای آن را هم جوان‌ها تضمین می‌کنند. قله‌های پیشرفت، جز با حرکت و نیروی جوانی، فتح نخواهد شد و بنده با قاطعیت می‌گویم که هرقدر نقش جوان‌ها در آینده انقلاب اسلامی پررنگ‌تر باشد، حرکت ما به سمت قله‌ها در عرصه‌های علمی، اقتصادی، صنعتی، فرهنگی، سیاسی، نظامی و… شتابان‌تر خواهد بود.

هم‌زمان با ورود انقلاب اسلامی به دهه پنجم خود، رهبری در بیانیه مهمی گام دوم انقلاب را ترسیم کرده و در آن بر نقش مهم جوانان در پیشرفت انقلاب تأکید کردند. حرکت عمومی منضبط، پرسرعت و همراه با پیشرفت محسوس و با معوریت جوان متعهد مورد توجه رهبر انقلاب در این بیانیه است که با حضور تأثیرگذار جوانان در نظام مدیریتی، تحول عظیمی در همه عرصه‌ها به وجود می‌آید. از دیدگاه رهبری نقش جوانان در گام دوم انقلاب بسیار مهم بوده و بدون استفاده از این ظرفیت، کشور راه پیشرفت را طی نخواهد کرد.

آنچه از کلیات بیانیه گام دوم انقلاب مشخص است بخش اعظم بار دومین مرحله خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی بر دوش جوانان است و آن‌ها هستند که باید شانه زیر بار مسئولیت در میدان‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و بین‌المللی داده و در عرصه‌های اخلاقی و معنویت و عدالت، انقلاب را به آرمان‌های خود نزدیک کنند. از همین‌رو درک و فهم آنچه در این بیانیه از جوانان خواسته شده و سپس تأمل بر آن‌ها و تلاش برای طراحی راهبر، رویکرد و تکنیک برای تکثیر و ظرفیت مهم است، بنابراین شناخت چهره جوان تراز گام دوم انقلاب و کوشش برای دست یافتن به ویژگی و خصایص آن، برای پیمودن گام دوم الزامی به نظر می‌رسد.

با ذکر این مقدمه آنچه در ادامه می‌خوانید، بررسی فرصت‌ها، ظرفیت‌ها، و موانع پیش‌روی جوانان در مشارکت در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی، علمی و فرهنگی و تأثیر آن‌ها در آینده کشور، در گفتگو با حجت‌الاسلام سجاد کرمی محقق و پژوهشگر حوزه حکمرانی و انقلاب اسلامی و مدرس دانشگاه است که می‌آید.

■ لطفاً به عنوان سوال ابتدایی بفرمایید به نظر شما نقش جوانان در تحقق بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی چگونه تعریف می‌شود؟

از آنجا که بیانیه گام دوم، یک بیانیه راهبردی است، باید برای تحقق آن، سطوح گوناگونی از نقش‌آفرینی جوانان را متصور شویم. در یک سطح، جوانان نخیه و پژوهشگر ما باید بتوانند براساس توصیه‌های دانشگاهانه بیانیه که نقشه راه منظومه‌وار پیشرفت کشور است، سیاست‌پژوهی کنند. شما خوب می‌دانید که سیاست‌گذاری در کشور ما نواقصی دارد که فعلاً جای تفصیل آن نیست. بی‌نیازی به اسناد بالادستی، نداشتن افق روشن بلندمدت، پایبند نبودن دولت‌ها، فقدان نگاه منظومه‌ای و مسائلی از این دست، آفت سیاست‌گذاری در حوزه‌های مختلف آن کشور ماست. گام دوم یک سند راهبردی است که راه را برای جوانان باز می‌کند تا براساس یک چشم‌انداز روشن و رویکردی منظومه‌وار، مطالعات راهبردی انجام دهند و سیاست‌پژوهی کنند.

در سطح دیگر، تشکل‌های دانشجویی باید به سمت مطالبه برای تحقق بیانیه حرکت کنند. متأسفانه بیانیه و اهمیت آن در تشکل‌های دانشجویی به درستی دریافت نشده است. ما عموماً به بیانیه گام دوم به چشم یک متن شعاری می‌نگریم، در حالی‌که رهبر معظم انقلاب در این بیانیه درصد ترسیم راهبردهای کلان برای پیشرفت همه‌جانبه کشور هستند. این مسئله مهمی است که اولاً در جنبش دانشجویی باید درست و دقیق فهم شود و سپس در اولویت سرفصل مطالبات دانشجویی از مسئولان دانشگاه و خارج از دانشگاه قرار گیرد.

■ بیانیه گام دوم الگوی جهاد تبیین

از منظر دیگر، با یک نگاه کلی به بیانیه گام دوم، می‌بینیم که در آن، بستر شکل‌گیری انقلاب اسلامی، شعارهای آن، خدمات انقلاب و نظام به کشور، چالش‌های پیش‌روی حرکت انقلابی و در نهایت مسیر پیش‌روی حرکت پرشتاب کشور به سمت قله‌ها، تصویر شده است. برای جوانان دانشجو و طلبه‌ای که وظیفه خود را جهاد تبیین می‌دانند، توجه به این الگو و الهام گرفتن از آن، ضروری است. بیانیه گام دوم برای جوانانی که می‌خواهند جهاد تبیین کنند، الگویی کاربردی را ارائه می‌دهد.

در نهایت فرد فرد ما می‌توانیم با نگاه به این

بیانیه، برای مسیر زندگی، شغلی، تحصیلی و… خود چراغ راهی بی‌فروزم و انقلابی زندگی کنیم. البته نه با اکتفا به متن بیانیه، بلکه با یافتن امتداد آن در سایر بیانات رهبر انقلاب و اندیشه اسلام‌ناب. به‌عنوان مثال، اگر یک توصیه رهبر انقلاب در بیانیه گام دوم که بحث علم و پژوهش است، مبنای نقش‌آفرینی ما قرار بگیرد، باید بدانیم در بیانات ایشان هر آنچه رهنمود که برای پیشرفت علمی یک کشور لازم است، وجود دارد. صدها صفحه راهبرد و سیاست در بیانات ایشان با موضوع پیشرفت علمی در فضای دانشگاه و حوزه وجود دارد که اگر درست به آن عمل شود، ما شاهد پیشرفت شگرفی در زمینه علم و فناوری خواهیم بود. این مساله بررسی‌شده و فقط یک استنباط شخصی نیست. بخشی از جوانان ما باید سرفصل‌های توصیه‌های بیانیه را بگیرند و آن‌ها را در ساخت‌های مختلف امتداد دهند. این از ضرورت‌های تحقق بیانیه گام دوم است.

از یک سو باید جریان حلقه‌های میانی برای رشد دادن و معرفی جوانان شایسته به عرصه حکمرانی کشور فعال‌تر شود؛ از سوی دیگر، مسیر تصدی مسئولیت در کشور، یک مسیر روشن و کارشناسی و جوان‌محور باشد. این موضوع نیازمند اندیشیدن فرایندهای مشخص است که یکی از راه‌های مدارس حکمرانی‌ست

■ چه ظرفیت‌هایی در میان جوانان برای پیشبرد اهداف انقلاب وجود دارد؟ و آن‌ها چگونه می‌توانند در عرصه‌های سیاسی و تصمیم‌گیری‌های کلان کشور حضور پررنگ‌تری داشته باشند؟
اولاً خود سن جوانی، بالاترین ظرفیت این قشر است. جوانی یعنی شور، نشاط، آرمان‌خواهی، خسته نشدن، قوه ابتکار و… هر کشوری با داشتن چنین نیروی جوانی می‌تواند به دستبایی به بزرگتریابی و موفقیت‌ها امیدوار باشد. ثانیاً ما خیل جوانان متعهد و متخصص در عرصه‌های مختلف را داریم که قلب آن‌ها برای پیشرفت کشور می‌تپد. کافی است مجال مختصری پیدا کنند و راه برای کسب تجربه و قرار گرفتن آن‌ها در میدان واقعی نقش‌آفرینی اعم از سیاست‌گذاری، تصمیم‌سازی و اجرا باز شود. با اطلاع عرض می‌کنم که این ظرفیت کشور ما در دنیا کم‌نظیر است. بسیاری از کشورهای پیشرفته، حسرت بهره‌بردن از چنین جوانانی را دارند. البته می‌دانید که با سیر کنونی رشد جمعیت، ظرفیت جوانی کشور هم کوتاه است و باید آن را غنیمت شمرد.

■ حلقه بسته مدیریتی مجال چرخش نخیشان نمی‌دهد
مسئله اصلی کشور ما برای نقش‌آفرینی جوانان در عرصه‌های سیاسی و تصمیم‌گیری‌های کلان، بحران جدی گردش نخیشان است. متأسفانه حلقه بسته مدیران و مسئولان کشور، طی ۳۰ سال گذشته کمتر مجال بروز و ظهور به این دریای خروشان داده است. مسئولان ما باید این حلقه بسته را بشکنند و هزینه میدان دادن به جوانان و کسب تجربه این‌ها را بدهند. اساساً این کار یکی از مراحل مهم در فرآیند تربیت مدیر و حکمران انقلابی است. این که رهبر انقلاب بیانیه گام دوم را خطاب به عموم ملت ایران، بویژه جوانان صادر می‌کند، این که بیش از ۳۰ سال است که معکم و قاطع بر حضور جوانان برای اداره کشور اصرار می‌کند و حتی صراحتاً می‌گوید که راه‌حل مشکلات کشور، تشکیل دولت جوان حزب‌اللهی است، اهمیت نقش‌آفرینی جوان‌ها در حل مشکلات کشور را روشن می‌کند. با شناختی که من دارم، بسیاری از جوانان در عرصه‌های مختلف حضور دارند که بسیار بهتر از فلان وزیر و بهمان معاون وزیر و استاندار و… می‌توانند از پس اداره کشور ب‌آیند، اما به آن‌ها بی‌توجهی می‌شود. از سوی دیگر، برخی مسئولان هم اگر به جوانان توجه دارند، بیشتر تمایل دارند این توجه را صرف کیف‌کش‌ها و جوان‌هایی‌کنند که از زیر پروبالشان نگریزند! این جوان‌گرای‌شان هم البته صوری و برای رفع تکلیف است.

البته در مقاطعی شاهد میدان دادن به جوانان هم بوده‌ایم که بلافاصله میوه آن را چیده‌ایم. در دولت‌های نهم و سیزدهم، ورود جوانان به عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرا، ثمرات زیادی برای کشور داشت. با همه این تفاسیر، از یک سو باید جریان حلقه‌های میانی برای رشد دادن و معرفی جوانان شایسته به عرصه حکمرانی کشور فعال‌تر شود؛

جوانی

پژوهشگر حوزه حکمرانی و انقلاب اسلامی مطرح کرد:

انقلاب اسلامی را جوان‌ها رقم زدند، جوان‌ها از آن دفاع کردند وبقای آن را هم جوان‌ها تضمین می‌کنند

مسئله اصلی کشور ما برای نقش‌آفرینی جوانان بحران جدی گردش نخیشان است/ بیانیه گام دوم چراغ راه ما در ابعاد مختلف زندگی‌ست/ نگاه ما به بیانیه گام دوم شعاری و رویکرد رهبری ترسیم راهبردهای کلان است

■ چالش‌های اصلی پیش روی جوانان برای ایفای نقش مؤثر در انقلاب اسلامی چیست؟
چالش دو بخش دارد؛ یک بخش به خود جوان‌ها مربوط است. جوان‌های ما اولاً باید در زمینه فهم دقیق و صبحج از انقلاب اسلامی و مقوله انقلابیگری، بهتر عمل کنند. انقلاب اسلامی یک حرکت متعالی عقلانی مستمر مبتنی بر آرمان‌های فطری است. برخی واکنش‌های به برخی تصمیم‌های کلان کشور، نشان می‌دهد که در این زمینه خیلی جای کار داریم. مثلاً وقتی رهبر معظم انقلاب بیان می‌کنند که «موفقیت دولت آقای پزشکیان، موفقیت نظام است»، این یک موضع کاملاً انقلابی است که متأسفانه در بین برخی از افراد درست فهم نمی‌شود. از این دست مثال‌ها زیاد داریم.

نیل به آن‌ها تلاش کنند. این‌ها دو روی یک سکه‌اند.

■ نقش آموزش و فرهنگ‌سازی در تربیت نسل جوان متعهد به آرمان‌های انقلاب اسلامی چیست؟

این یک سؤال بسیار مهم و اساسی پیش روی ماست. کشورهایی که در تربیت جوان‌های متعهد به ارزش‌های خود موفق بوده و این ارزش‌ها را در نسل‌ها درونی کرده‌اند، تابلوی واضح در مقابل چشمان ما هستند. داشتن جوان انقلابی کارآمد، آرزویی است که با شعار و پرداختن به مسائل و مباحث کلی قابل تحقق نیست. راه رسیدن به جمعیت جوان انقلابی و متعهد به آرمان‌ها، هویت‌بخشی به آن‌هاست. هویت‌بخشی هم تعارف‌بردار نیست و باید طی یک فرآیند مشخص صورت بپذیرد. نقطه کانونی معماری نسل‌ها هم نظام تعلیم و تربیت است. اضلاعی حول این نقطه کانونی شکل می‌گیرند که باید همه به صورت هم‌آهنگ و به‌عنوان اجزای یک کل فعالیت کنند. رسانه، خزانده، مسجد و… اضلاع هویت‌بخشی به نسل‌ها هستند. متأسفانه ما در این رابطه در آشفته‌ترین وضع ممکن قرار داریم. نظام تعلیم و تربیت ما ناکارآمدی مغرط دارد. رسانه جزیره‌ای است که خود را متکفل ذهنیت‌بخشی می‌داند، در این زمینه بسیار بی‌هنر است. اخیراً هم شبکه نمایش خانگی به طرز شگرفی اختلال در هویت را خواسته تا ناخواسته موجب و گوشی خزانده‌ها نسبت به مقوله هویت و تربیت نسل انقلابی خنثی هستند. حوزه و دانشگاه و مسجد هم ارتباط شایسته و درخورِی با جامعه جوان دارند. در نهایت این جوان مانده و گوشی همراهش که ریز و درشت و سره و ناسره را در آن می‌بیند و از آن می‌آموزد، بی آن که بتواند خوب تحلیل کند و تشخیص دهد.

ضرورت فرهنگ‌سازی و تربیت را بگذارید در کنار ماهیت انقلاب اسلامی که اساساً یک انقلاب فرهنگی است. همه چیز این انقلاب مبتنی بر عقلانیت و نگاه فرهنگی باید شکل بگیرد و به ثمر رساندن آرمان‌هایش و نهاده‌ین کردن آن در قلب و دل نسل‌ها، تلاش تربیتی و فرهنگی مضاعفی را می‌طلبد.

■ به نظر شما فضای مجازی چگونه می‌تواند بستری برای تقویت یا تضعیف نقش جوانان در گام دوم انقلاب باشد؟

اول باید بدانیم که بیانیه گام دوم یک راهبرد و رویکرد است، نه یک شعار و گام، دوم اینکه انقلاب اسلامی زیر یک فرآیند و بخشی از مسیر تحقق تمدن اسلامی است، نه ۴۰ سال دوم عمر انقلاب. شما می‌توانید هزاران جوان را وارد عرصه نقش‌آفرینی در گام دوم کنید، بی آن که یک بار نام آن را ببرید. متقابلاً می‌توانید با تکرار لفظ گام دوم و پرداخت افراطی به ظاهر این بیانیه، چنان آتش شوری بپزید که همه را دلزده کند و به اصطلاح گام دوم را به فتلگاه ببرید. ماندن کاری که برخی از دوستان با مفهوم جهاد تبیین کردند. اولین آسیب در فضای مجازی و کلاً فضای رسانه‌ای کشور، پرداخت این چنینی به هر موضوع مهمی از جمله بیانیه گام دوم و خود گام دوم است.

دوم آن که باید بدانیم در گام دوم انقلاب

اسلامی، چه افقی پیش روی ماست و از جوان‌ها در این مرحله چه می‌خواهیم؟ زیربنایی‌ترین اقدامی که در فضای مجازی می‌توان انجام داد و زمینه را برای حضور جوان‌ها در این فضا و دامن زدن به این اقدام مهیا کرد، ایجاد ذهنیت مثبت در جامعه نسبت به چشم‌انداز گام دوم انقلاب است. فضای مجازی، فضای تسری حب و بغض‌هاست. عمیق‌ترین تأثیری که این فضا دارد، آن است که حب و نفرت نسبت به پدیده‌ها را در دل‌ها و اذهان تقویت می‌کند و از این حیث، کارکرد عمیقی دارد. این که عناصر و تاکتیک‌های ایجاد حب و بغض در فضای مجازی چیست، در جای خودش باید بحث شود؛ اما اساسی‌ترین کاری که در این فضا با رنگ و لعابی هنرمندانه باید انجام شود، ایجاد ذهنیت مثبت و نوعی شوق در جوان‌ها نسبت به چشم‌انداز ترسیم شده در گام دوم است. در زمینه علم و پژوهش، معنویت و اخلاق، اقتصاد، عدالت و مبارزه با فساد، استقلال و آزادی، عزت ملی، روابط خارجی، مرزبندی با دشمن و سبک زندگی آنقدر راهکار و سرفصل فعالیت در فضای مجازی وجود دارد که می‌تواند فضایی بسیار مثبتی را در جامعه نسبت به شوق تحقق اقق پیش روی ما در گام دوم انقلاب ایجاد کند.

سوم آن که فضای مجازی در کنار ایجاد شوق در جامعه نسبت به گام دوم انقلاب، باید به نقش جوان‌ها بپردازد. تجربه زیسته ما از جمله مواد خامی است که باید در لباس هنر و ترفندهای رسانه‌ای، به جامعه و مسئولین منتقل شود. تجربه‌ای که نشان می‌دهد نیروی جوانی و روحیه انقلابی چه معجزاتی را در تاریخ انقلاب اسلامی رقم زده و چه ناممکن‌هایی را ممکن کرده است. نقش فضای مجازی این است که از این رهگذار اولاً به جامعه جوان ما برای ایفای نقش مؤثر و تاریخی خود اعتماد به نفس می‌دهد و از سوی دیگر پایه‌گذار جریان مطالبه‌گری عمومی از مسئولین برای سپردن نقش‌های مؤثر به جوان‌ها خواهد بود.

■ نقش مسئولان و دستگاه‌های اجرایی در حمایت از جوانان در مسیر تحقق گام دوم انقلاب چیست؟

بخشی از پاسخ این سؤال را در پاسخ به سؤالات قبلی عرض کردم. در تکمیل آن مطالب، باید گفت که جوان‌گرایی شعاری نه‌تنها دردی را از ما دور نمی‌کند، بلکه موجب می‌شود مردم ما از جوانگرایی پشیمان شوند. کارهای نمایشی و شواف جوانگرایی برای جلب رأی و کسب محبوبیت و… یکی از خیانت‌هایی است که بعضی از مسئولین در حق انقلاب و مردم و جوانان روا می‌دارند.

مسئولان باید اول بپذیرند که تحقق اهداف انقلاب در گام دوم، جز با نقش‌آفرینی پررنگ جوان‌ها ممکن نیست. سپس باید سلسله اقدامات و فکری را برای این نقش‌آفرینی انجام دهند. همانطور که عرض کردم، در کنار ضرورت توجه جدی به حلقه‌های میانی و نقش آن‌ها، باید فرآیندها و سازوکارهای جدی و مؤثری در عرصه حکمرانی کشور برای سپردن نقش‌ها به جوانان و تسهیل نقش‌آفرینی آن‌ها تعریف شود.

■ تصمیمات غلط در عرصه حکمرانی علمی

سنگ پیش پای جوانان مبتکر

امروز ما جوان مبتکر دانشمند کم داریم؛

اما تصمیمات غلط در عرصه حکمرانی علمی،

روزنامه صبح *سپهر* کشور

امکان بروز و ظهور را از آن‌ها سلب کرده است. بنده مطمعم که مجموعه‌های پژوهشی و علمی جوان و بانشاطی در کشور وجود دارد که سیاست‌ها و راهبردهای بسیار خوبی را برای حل مشکلات و پیشرفت کشور ارائه می‌دهند، اما مجریان امر و سیاست‌گذاران کمترین توجهی به این موضوعات ندارند. همچنین فعالان اقتصادی، صنعتی و فناوری جوان زیادی داریم که می‌توانند کشور را در خیلی از زمینه‌ها به پیشرفت و خودکفایی برسانند، این یعنی همان به نخبگان را داشته باشد و با روحیه شخصی خودش به آن‌ها میدان بدهد و مسئول بعدی، است. مسئولان باید به جای لفاظی با موضوع گام دوم، خیلی جدی به باز کردن این مسیرها فکر کنند.

■ چه اقداماتی می‌توان انجام داد تا جوانان در عرصه‌های علمی و فناوری به پیشرفت‌های بیشتری دست یابند؟

یکم، توجه به نخبگان. این توجه نباید با رفت و آمد مسئولان فراز و نشیب داشته باشد. نباید اینگونه باشد که یک مسئول روحیه توجه به نخبگان را داشته باشد و با روحیه شخصی خودش به آن‌ها میدان بدهد و مسئول بعدی، خیر. باید قوانین و سازوکارهایی در این زمینه اندیشیده شود و مسئولان مکلف به استفاده از نخبگان جوان شوند و این موضوع در سطح حاکمیتی ضمانت اجرا داشته باشد. دوم، اعتباربخشی به پژوهش‌های کاربردی. شما ببینید امروز نظام ارتقای علمی اساتید ما مبتنی بر ظرفیت‌ها و نیازهای بومی کشور ما نیست. این موضوع، ظرفیت پژوهشی و علمی جوان‌های ما را به بیراهه می‌برد. نظام علمی ما باید به پژوهش‌های کاربردی بسیار پایبند باشد. سوم، ایجاد ارتباط وثیق بین صنعت و دانشگاه. این ارتباط، امروز حداقلی و بسیار کم است. رشد فناوری و ارتقای ما در عرصه دانش بنیان، در گرو این ارتباط است و هرچه این ارتباط محکم‌تر و فرایندی باشد، رشد بیشتری را شاهد خواهیم بود.

چهارم، حمایت‌های گوناگون از ظرفیت‌های فناوری و صنعتی کشور. امروز جوانان فناوری و مبتکری در عرصه صنعت داریم که بدلیل فقدان حمایت مالی و یا نبود حمایت از تولید داخل و توجه عجیب به واردات، دارند رو به زوال می‌روند. این درد باید درمان شود.

■ وسوال پایانی اینکه آینده انقلاب اسلامی را با حضور فعال‌تر جوانان در عرصه‌های مختلف چگونه می‌بینید؟

این انقلاب بر شالوده نیرو و نشاط و فکر و ابتکار جوان‌ها استوار است. انقلاب اسلامی را جوان‌ها رقم زدند، جوان‌ها در دفاع مقدس از آن دفاع کردند و بقای آن را هم جوان‌ها تضمین می‌کنند. قله‌های پیشرفت، جز با حرکت و نیروی جوانی، فتح نخواهد شد و بنده با قاطعیت می‌گویم که هرقدر نقش جوان‌ها در آینده انقلاب اسلامی پررنگ‌تر باشد، حرکت ما به سمت قله‌ها در عرصه‌های علمی، اقتصادی، صنعتی، فرهنگی، سیاسی، نظامی و… شتابان‌تر خواهد بود و آینده درخشانی برای ما رقم خواهد خورد. به همین دلیل است که «جوان» بیت الغزل رهبر معظم انقلاب در صحبت از حال و آینده است و ایشان همواره تعبیر می‌کنند که «آینده مال شما جوان‌هاست».